

L'EXPERIÈNCIA EDUCATIVA DEL GOB. L'Educació ambiental des de l'ecologisme.

La divulgació de la naturalesa i de la problemàtica ambiental ha estat sempre un dels objectius prioritaris del GOB, juntament amb l'estudi científic i la defensa de l'entorn. Ni la ciència aïllada ni la mera actitud reivindicativa són suficients per construir una societat que es desenvolupi en harmonia amb el medi ambient, que és, en definitiva, el que persegueix un grup ecologista.

Només amb una divulgació ampla, que arribi al major nombre possible de persones, que sigui rigorosa i atractiva al públic, es pot aconseguir el consens i la implicació social necessàries per tal d'assolir l'objectiu perseguit.

És per això que les campanyes reivindicatives del GOB sempre s'han fonamentat en donar a conèixer a la població els valors naturals dels espais amenaçats, en divulgar les amenaces que pateix el nostre territori i els recursos naturals, les conseqüències ambientals que es poden derivar de certes actuacions, etc. El GOB sempre ha compaginat la tasca de denúncia i de reivindicació amb la realització de cursos d'ornitologia o de botànica, la publicació de llibres, cartells, fulletons divulgatius, el muntatge d'exposicions, la realització de xerrades i conferències... És així com poc a poc es va aconseguint la implicació en la defensa de l'entorn d'un cada vegada més ampli sector social.

Però al nostre grup som ben conscients que això no és, ni molt menys, suficient. S'ha de començar des de la base, des de l'educació dels més petits, d'aquells que seran, valgui el tòpic, els ciutadans de demà; aquells que rebran el món que els estam deixant, amb greus problemes de contaminació, de recursos naturals escassos, amb un territori i un paisatge fortament degradats i nombroses espècies animals i vegetals en perill de desaparèixer.

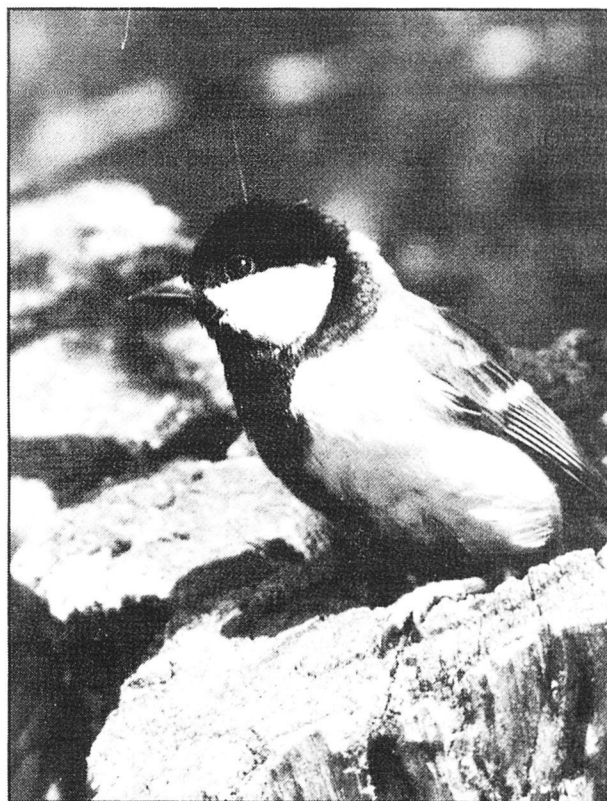
És evident, doncs, que una de les prioritats del GOB és la realització d'activitats educatives, dirigides a la formació ambiental dels escolars i dels ensenyants. El nostre grup ha estat pioner en matèria d'Educació Ambiental a les Balears: realitzà el primer itinerari de natura i treballà en aquest àmbit quan encara gairebé ningú en parlava. Avui l'educació ambiental ha estat ja assumida per nombroses associacions, empreses, institucions, centres d'ensenyament, professors i, fins i tot, pels nous currículums educatius.

Actualment es realitzen itineraris per S'Albufera i Son Moragues, s'han començat a organitzar les visites al Parc Nacional de Cabrera, a Palma, l'Ajuntament ofereix nombroses activitats de coneixement del medi urbà, altres ajuntaments, entitats i empreses també organitzen activitats escolars relacionades amb el medi ambient, etc. Aquestes activitats compleixen una importantíssima funció: apropar els escolars a la naturalesa i el medi urbà, iniciar en el coneixement de la nostra flora, fauna i paisatge, i prendre

consciència de la necessitat de conservar l'entorn. El GOB també realitza i col·labora en activitats d'aquest tipus: itineraris de natura, sortides a veure aucells, excursions botàniques... Especialment té la intenció de consolidar un dels recursos educatius més importants de la nostra entitat: la finca de la Trapa, que es pot convertir en el futur en una aula de natura.

Però el GOB no vol perdre el seu paper innovador en educació ambiental. Els problemes ecològics són cada dia més greus, més complexos i de més difícil solució. Per aquest motiu, ecologistes i ensenyants hem d'assumir la responsabilitat d'evitar que els nins d'avui repetesquin demà els nostres errors. És necessari i urgent que l'educació ambiental que es faci d'ara endavant ensenyi a viure d'una manera diferent, a relacionar-nos amb l'entorn respectuosament, a organitzar la societat i l'economia en harmonia amb la natura, a planificar el desenvolupament de forma sostenible.

Aquests objectius poden semblar utòpics, però la verdadera utopia és pensar que podem continuar com fins ara, creixent econòmicament a costa del capital del planeta,

dels pobles més pobres i de les altres formes de vida. És utòpic pensar que ens podrem enriquir indefinidament a costa dels recursos de la Terra.

Per als ciutadans de demà no serà ja una extravagància utilitzar paper reciclat, comprar llet en envasos de vidre retornable, renunciar a anar en cotxe a la feina, comprar bombetes de baix consum energètic, etc. No seran extravagàncies perquè segurament serà obligatori fer-ho, ja no quedarà més remei.

Començar a introduir aquests hàbits en la nostra vida quotidiana és una de les tasques, segurament la més important, que ha d'assumir l'Educació Ambiental, especialment si es fa des d'un grup ecologista. Aquesta educació s'ha de fonamentar en una nova ètica, una ètica ecològica que estableix la consideració de l'home com un ésser viu més que pertany a la Terra, i que en funció d'això ha de subordinar les seves actuacions al manteniment de la vida en el planeta.

Aquests principis ètics tenen importants repercussions en les nostres formes de comportament. Es tracta d'ensenyar a relacionar els hàbits de consum i les conductes quotidianes amb els problemes ecològics. Ens hem d'acostumar a pensar que moltes de les nostres actuacions més habituals tenen conseqüències molt sovint negatives.

Tot això es tradueix en la pràctica educativa ensenyant als estudiants que qualsevol producte que compram en la botiga està fet a partir d'uns recursos naturals segurament escassos, que en un procés de fabricació s'ha invertit molta energia, s'ha contaminat l'atmosfera i l'aigua, s'ha produït residus. S'ha de fer entendre que els fums de les ciutats provenen dels nostres cotxes i de la producció d'electricitat que consumim a casa, que l'aigua que manca a la nostra terra és la que nosaltres tudam, que els fums que s'acumulen per tot arreu són les conseqüència del nostre consum...

Explicar aquestes coses impliquen també, evidentment, introduir l'ensenyança de nous hàbits no agressius amb el medi, que poden, fins i tot, contribuir a resoldre alguns problemes ambientals. Es tracta, en definitiva, d'introduir a les escoles la recollida selectiva de fems, la utilització de paper reciclat, la realització de programes d'estalvi d'energia i d'aigua. S'ha d'ensenyar la importància que té que cada un de nosaltres renunciï a la utilització dels esprais i altres productes tòxics i contaminants, que evitem els envoltoris innecessaris, que comprem productes naturals i de la nostra terra, que utilitzem els transports públics...

Hi ha nombroses formes i activitats per introduir aquests temes a l'escola de forma amena, divertida i eficaç, perquè només experimentant els allots podran comprovar la transcendència de tot allò que ells mateixos poden fer en favor del medi ambient.

El missatge que s'ha de transmetre ha de ser sempre

positiu, s'ha d'evitar caure en catastrofismes i si es fa entendre la part de responsabilitat que té cada un en la crisi ecològica, també serem capaços d'apreciar quant podem fer cada un per contribuir a solucionar molts d'aquests problemes. S'ha de donar una visió constructiva, l'única capaç de transmetre l'esperança necessària per abordar una situació tan difícil.

Els nous hàbits i valors s'han d'introduir, doncs, en la nostra vida o en la dels nin no com una càrrega feixuga, sinó que s'han d'assumir amb normalitat, com a accions i formes de pensar inseparables de la nostra vida a la Terra, i s'han d'assumir amb l'alegria que suposa apreciar com un pot fer tant.

És en aquesta línia per la qual es desenvolupa majoritàriament l'Educació Ambiental que es fa des del GOB. Alguns exemples de les activitats realitzades en aquest terreny són el «Programa escolar de sensibilització per a la conducta ecològica», que es du a terme en col·laboració amb Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma, el fulletó «Tria el Futur», que s'ha distribuït massivament entre els escolars de Lluçmajor i Artà, acompanyat d'una guia per al professor. També es treballa en temes específics, especialment els fems, el reciclatge, la recollida selectiva de paper i les piles, l'energia, l'aigua, etc. S'ha elaborat material didàctic sobre aquests temes, s'han fet xerrades, tallers, es col·labora amb nombrosos centres on es recullen de forma selectiva paper i piles...

Els objectius d'aquestes activitats són sempre múltiples: transmetre coneixements sobre el nostre entorn, els seus valors, característiques, funcionament i amenaces, donar a conèixer les vies i les eines per afrontar els seus problemes, motivar els alumnes a implicar la seva vida en la resolució de la crisi ecològica, transmetre uns valors de respecte i solidaritat amb la naturalesa.

Només una combinació de coneixements, valors, instruments d'acció, motivació, il·lusió, pot aconseguir l'objectiu d'educar ciutadans coneixedors i responsables del seu entorn, il·lusionats en la seva gestió racional, respectuosa i sostenible.

La fita es llunyana i difícil d'assolir, ho sabem. Són molts els obstacles en el camí: la pràctica docent difícil, mitjans escassos, dificultats socials enormes, forces contràries poderosíssimes... Però només qui bé apunta, aconsegueix l'objectiu.

Aina Llauger Rosselló

Membre de la Junta Directiva del GOB i responsable del Servei d'Educació Ambiental.